

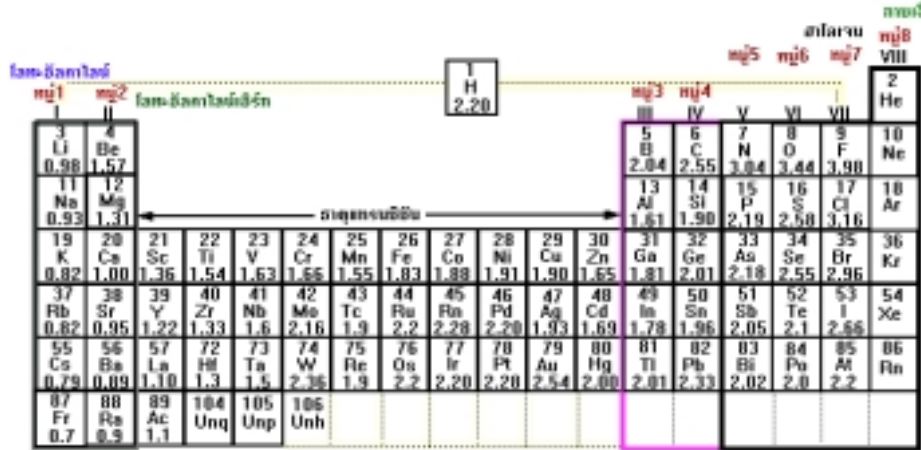
เคมี บทที่ 1 อะตอม และตารางธาตุ

(S(H))

สสารประกอบด้วยโมเลกุล แต่ละโมเลกุลมีอะตอมอยู่ภายใน

สารที่ประกอบด้วยอะตอมชนิดเดียวกันล้วนๆ เรียก ธาตุอะตอม หรือ ธาตุ ที่นักวิทยาศาสตร์รู้จักแล้วถึงปัจจุบันนี้มีประมาณ 110 ชนิด นักวิทยาศาสตร์ได้นำธาตุทั้งหมดมาเขียนเป็นชื่อย่อ แล้วเขียนเป็นแสดงตาราง เรียกว่า ตารางธาตุ

ตอนที่ 1 โครงสร้างอะตอม

ทฤษฎีอะตอมของดาลตัน

แบบจำลองอะตอมของดาลตัน

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้มีการค้นพบกฎสัดส่วนคงที่ ซึ่งกล่าวว่า

“ สารเกิดจากการรวมตัวของธาตุด้วยสัดส่วนของมวลที่คงที่ ”

จากกฎทรงมวลสาร และกฎสัดส่วนที่คงที่เป็นพื้นฐานให้ดาลตัน นักฟิสิกส์และนักเคมีชาวอังกฤษ ตั้งทฤษฎีอะตอมขึ้นในปี พ.ศ. 2351 ความว่า

- 1) สสารทั้งหลายประกอบด้วยอะตอมซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่ไม่สามารถแบ่งแยกต่อไปได้
- 2) ธาตุแต่ละชนิดประกอบด้วยอะตอม โดยธาตุชนิดเดียวกันจะมีอะตอมเหมือนกัน ส่วนธาตุต่างชนิดกันอะตอมจะแตกต่างกัน

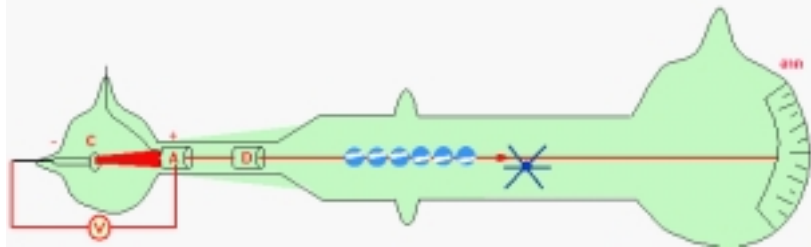
- 3) อะตอมชนิดหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นอะตอมชนิดอื่นไม่ได้
- 4) หน่วยย่อยของสารประกอบคือ โมเลกุล ซึ่งจะประกอบด้วยอะตอมของธาตุองค์ประกอบในสัดส่วนที่แน่นอน
- 5) ในปฏิกิริยาเคมีใด ๆ อะตอมไม่มีการสูญหาย หรือทำให้เกิดขึ้นใหม่ได้ แต่อะตอมจะเกิดการจัดเรียงตัวกันเป็น โมเลกุลใหม่เกิดขึ้นเป็นสารประกอบ

1. ทฤษฎีอะตอมของดาลตันมีกี่ข้อ ปัจจุบันพบว่าจริงเพียง 1 ข้อ คือข้อ 4 ซึ่งกล่าวว่า

.....

2. จงเขียนแบบจำลองอะตอมของดาลตัน

การค้นพบอิเล็กตรอน

สมบัติของรังสีคาโทด

1) ทำให้สารเรืองแสงเกิดการเรืองแสงได้	} แสดงให้รู้ว่า มีประจุไฟฟ้าเป็นลบ	} ทอมสันเรียกก้อนอนุภาคที่มีประจุเป็นลบนี้อา "อิเล็กตรอน"
2) เบี่ยงเบนเข้าหาขั้วไฟฟ้าบวก		
3) เบี่ยงเบนในสนามแม่เหล็กและทิศการเบี่ยงเบนเป็นไปตามกฎมือซ้าย		
4) ไม่สามารถทะลุแผ่นโลหะบาง ๆ ที่ขวางกั้น	} แสดงให้รู้ว่า ภายในรังสีคาโทด ประกอบไปด้วยก้อนอนุภาค (อนุภาคคือ สิ่งที่มีตัวตนมีมวล มีโมเมนตัม ฯลฯ)	
5) หมุนกังหันเล็ก ๆ ได้		

ทอมสันอธิบายสาเหตุการเกิดรังสีคาโทดว่า เมื่อโลหะที่เป็นขั้วคาโทดได้รับพลังงานไฟฟ้าที่มีศักย์สูง จะทำให้อิเล็กตรอนภายในอะตอมโลหะนั้นหลุดออก แล้วเคลื่อนที่ไปยังขั้วแอโนด (ขั้วบวก) ทอมสันจึงสรุปว่า ในอะตอมจะต้องมีอิเล็กตรอนเป็นองค์ประกอบอยู่ภายในทอมสัน ยังหาค่า ประจุต่อมวลอิเล็กตรอนได้ และ มลลิกแทนหาค่าประจุของอิเล็กตรอนได้

3. เมื่อรังสีคาโทดวิ่งผ่านขั้วไฟฟ้า จะเบนเข้าหาขั้ว.....
 เมื่อรังสีคาโทดวิ่งผ่านสนามแม่เหล็กจะ.....
 เมื่อรังสีคาโทด พุ่งชนโลหะบาง ๆ รังสีทะลุไปได้หรือไม่.....
 เมื่อรังสีคาโทดพุ่งชนกั๊กัน จะทำให้กั๊กัน.....
4. สมบัติใดของรังสีคาโทดทำให้ทราบว่า รังสีคาโทดมีประจุเป็นลบ .....
 สมบัติใดของรังสีคาโทดทำให้ทราบว่า รังสีคาโทดมีประกอบไปด้วยก้อนอนุภาค .....

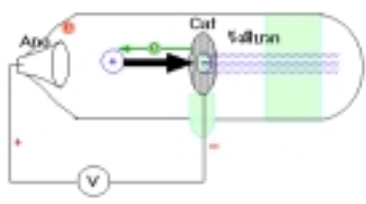
การค้นพบโปรตรอน

Ergen goldstein นักฟิสิกส์ชาวเยอรมัน ได้ทำการดัดแปลงหลอดรังสีคาโทด โดยจัดให้ขั้วคาโทดอยู่เกือบตรงกลางและเจาะรูขั้วคาโทดไว้

เมื่อต่อความต่างศักย์สูงเข้าไปนอกจากจะมีรังสีคาโทดแล้ว ยังมีรังสีอีกชนิดหนึ่ง วิ่งย้อนกลับมาหาขั้วคาโทด (ขั้วลบ) รังสีนี้จะประกอบไปด้วยอนุภาคที่มีประจุบวก เรียกรังสีแคแนล (Canal ray) หรือรังสีบวก

รังสีนี้เกิดจากอะตอมของก๊าซภายในหลอดถูกชนด้วยอนุภาคอิเล็กตรอนที่พุ่งมาจากขั้วคาโทดทำให้อะตอมของก๊าซเสียอิเล็กตรอนในอะตอมไป แล้วกลายเป็นอนุภาคที่มีประจุบวก อนุภาคนี้ก็จะวิ่งเข้ามาหาขั้วคาโทดอันเป็นขั้วลบนั่นเอง

การทดลองนี้ทำให้เชื่อว่าในอะตอมต้องมีอนุภาคไฟฟ้าบวกอยู่ด้วย เรียกอนุภาคบวกนี้ว่า “โปรตรอน”

*หากเปลี่ยนชนิดก๊าซที่บรรจุอยู่ในหลอด แล้วทดลองหาค่าประจุต่อมวล (q/m) จะพบว่าอนุภาครังสีบวกของก๊าซแต่ละชนิดจะมีค่า q/m ไม่เท่ากัน ทั้งนี้เพราะก๊าซแต่ละชนิดจะมีมวลไม่เท่ากันนั่นเอง

5. รังสีแคแนลเกิดจาก .....
6. การค้นพบรังสีแคแนลทำให้เรารู้จักอนุภาคมูลฐานในอะตอมตัวหนึ่ง คือ .....
7. รังสีแคแนลมีค่าประจุต่อมวลไม่คงที่ เพราะ .....

แบบจำลองอะตอมของทอมสัน

จากการทดลองของทอมสัน, โกลด์สไตน์ และนักวิทยาศาสตร์อีกหลายท่าน ทำให้เชื่อว่าในอะตอมใด ๆ จะต้องประกอบด้วยอนุภาคที่มีประจุบวก (โปรตรอน) และอนุภาคที่มีประจุลบ (อิเล็กตรอน) ทอมสันจึงได้เสนอแบบจำลองของอะตอมเอาไว้ว่า

“อะตอมมีลักษณะเป็นทรงกลม ประกอบไปด้วยโปรตรอน ซึ่งมีประจุบวก และอิเล็กตรอน ซึ่งมีประจุลบ กระจายอยู่ทั่วไปอย่างสม่ำเสมอและในอะตอมที่เป็นกลางทางไฟฟ้า จะมีจำนวนโปรตรอนเท่ากับจำนวนอิเล็กตรอน”

8. จงวาดรูป แบบจำลองอะตอมของคาลตัน

แบบจำลองอะตอมของทอมสัน

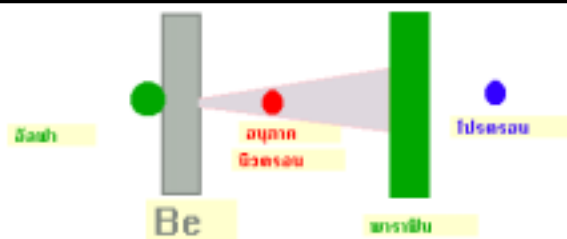
9. ตามแบบจำลองอะตอมของทอมสัน ข้อใดกล่าวถูกต้อง

1. อะตอมมีลักษณะเป็นทรงกลม โดยเนื้อของทรงกลมเป็นประจุบวกกระจายอย่างสม่ำเสมอและมีอิเล็กตรอนฝังอยู่ในเนื้อทรงกลม
2. ปริมาณประจุบวกและปริมาณประจุลบมีจำนวนเท่ากัน
3. ในสภาพปกติอะตอมเป็นกลางทางไฟฟ้า
4. ถูกทุกข้อ

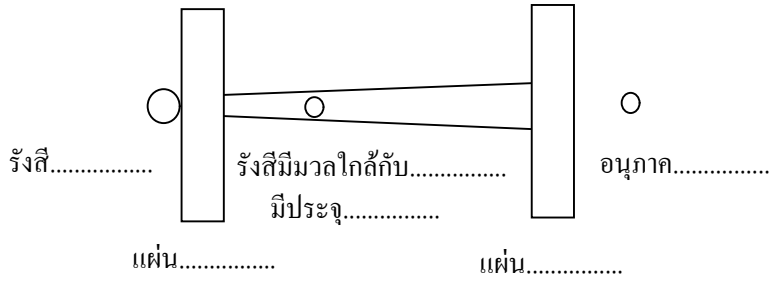
(ข้อ 4.)

การค้นพบนิวตรอน

ปี พ.ศ. 2473 W.Bothe และ H.Becker นักเคมีชาวเยอรมันได้ทำการทดลองใช้อนุภาคอัลฟายิงแผ่นโลหะแบริลเลียม ปรากฏว่าเกิดรังสีซึ่งไม่มีประจุชนิดหนึ่งที่มีอำนาจทะลุได้ดี และรังสีนี้เมื่อชนกับโมเลกุลของพาราฟินจะได้โปรตรอนออกมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 Jame Chadwich ได้เสนอว่ารังสีนี้ต้องประกอบด้วยอนุภาคและให้ชื่อว่า นิวตรอน และได้ทำการพิสูจน์ได้ว่านิวตรอนไม่มีประจุและ คำนวณมวลนิวตรอนได้ค่าใกล้เคียงกับมวลของโปรตรอน

10. จงเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

XX

ตอนที่ 2 สัญลักษณ์แทนอะตอม ไอโซโทป ไอโซโทน ไอโซบาร์

การเขียนสัญลักษณ์แทนอะตอมเบื้องต้น

อะตอมธาตุฮีเลียม

อนุภาค	ประจุ	ตัวแทน	มวล (kg)	มวล (amu)
โปรตรอน (p)	$+1.6 \times 10^{-19}$	+1	1.672×10^{-27}	1.007285
อิเล็กตรอน (e)	-1.6×10^{-19}	-1	9.108×10^{-31}	0.000549
นิวตรอน (n)	0	0	1.674×10^{-27}	1.008665

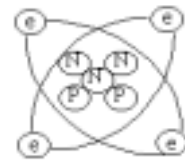
หมายเหตุ 1 amu = 1.66×10^{-27} kg

สัญลักษณ์แทน

เลขมวล (A) = จำนวน p + จำนวน n
 = จำนวนนิวคลีออน
 ${}^4_2\text{He}$
 เลขอะตอม (Z) = จำนวน p

11. จากรูปอะตอมของธาตุชนิดนี้มีเลขมวล และเลขอะตอมเท่าใด

- 1. 7, 2
- 2. 5, 3
- 3. 5, 2
- 4. 3, 3

(ข้อ 3)

วิธีทำ

12. ดินบุกมีเลขอะตอม = 50 และ เลขมวล 120 จะมีจำนวนนิวคลีออนเท่าไร

- ก. 50
  - ข. 70
  - ค. 120
  - ง. 170
- (ข้อ ค)

วิธีทำ

13. คำชี้แจง ใช้ตารางต่อไปนี้ตอบคำถาม

อะตอม	จำนวนโปรตอน	จำนวนนิวตรอน	จำนวนอิเล็กตรอน
A	9	7	9
B	9	8	9
C	9	9	9
D	9	9	9

การเขียนสัญลักษณ์นิวเคลียสข้อใดถูกต้อง

1. ${}_{7}^{18}\text{A}$ 2. ${}_{8}^{9}\text{B}$ 3. ${}_{9}^{18}\text{C}$ 4. ${}_{9}^{27}\text{D}$ (ข้อ 3)

วิธีทำ

ควรทราบ

- เลขอะตอม = จำนวนโปรตอน = ลำดับของธาตุในตารางธาตุ
ดังนั้น หากทราบเลขอะตอมจะบอกได้ว่าเป็นธาตุอะไร
- อะตอมปกติ จำนวน $p =$ จำนวน e
หากอะตอมปกติรับ e เพิ่มเข้าตัว จะมีประจุรวมเป็นลบ
หากอะตอมปกติเสีย e ออกไป จะมีประจุรวมเป็นบวก

สัญลักษณ์แทน

เลขมวล (A) ${}_{2}^{4}\text{He}?$ บวกประจุ (K)
เลขอะตอม (Z)

4. สูตรต่อไปนี้ใช้หาจำนวน p, n, e
จากสัญลักษณ์อะตอม

จำนวน $p = Z$
จำนวน $n = A - Z$
จำนวน $e = Z - K$

อะตอมอะตอม

${}_{2}^{4}\text{He}$ $p = 2$
 $n = 4 - 2 = 2$
 $e = 2 - 0 = 2$

${}_{2}^{4}\text{He}^{-1}$ $p = 2$
 $n = 4 - 2 = 2$
 $e = 2 - (-1) = 3$

${}_{2}^{4}\text{He}^{-2}$ $p = 2$
 $n = 4 - 2 = 2$
 $e = 2 - (-2) = 4$

${}_{2}^{4}\text{He}^{+1}$ $p = 2$
 $n = 4 - 2 = 2$
 $e = 2 - (+1) = 1$

${}_{2}^{4}\text{He}^{+2} = {}_{2}^{4}\text{He}$ กรณีที่นิวเคลียสมีนิวเคลียส ตัวเลขอะตอม = จำนวนโปรตอน = จำนวนประจุ

รังสีอัลฟา

14. จงหาจำนวนโปรตรอน นิวตรอน และ อิเล็กตรอน จากสัญลักษณ์ของอะตอมต่อไปนี้

1. ${}_{18}^{40}\text{Ar}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
2. ${}_{19}^{39}\text{K}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
3. ${}_{92}^{235}\text{U}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
4. ${}_{15}^{31}\text{P}^{3-}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...

15. จงหาจำนวนโปรตรอน นิวตรอน และ อิเล็กตรอน จากสัญลักษณ์ของอะตอมต่อไปนี้

1. ${}_{36}^{83}\text{Kr}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
2. ${}_{90}^{232}\text{Th}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
3. ${}_{8}^{17}\text{O}^{2-}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
4. ${}_{17}^{35}\text{Cl}^{1-}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...
5. ${}_{4}^{9}\text{Be}^{2+}$ **ตอบ** P = ... N = ... e = ...

16(En 31) ถ้าไอโซโทปหนึ่งของธาตุชนิดหนึ่งมีประจุนิวเคลียสเป็น 2 เท่าของ ${}_{6}^{13}\text{C}$ และมีเลขมวลเป็น 3 เท่า ธาตุไอโซโทปนี้จะมีอนุภาคมูลฐานอย่างละกี่อนุภาค

	จำนวนอิเล็กตรอน	จำนวนโปรตรอน	จำนวนนิวตรอน
1.	6	12	39
2.	6	2	3
3.	6	12	27
4.	12	12	27

(ข้อ 4)

วิธีทำ

17. A และ B เป็นอะตอมของธาตุเดียวกันมีเลขมวลเท่ากับ 26 และ 27 ตามลำดับ ถ้า B มี 14 นิวตรอนจำนวนอิเล็กตรอนของ A จะเป็นเท่าใด (ข้อ 2)

1. 12   2. 13   3. 14   4. 15

วิธีทำ

ไอโซโทป , ไอโซโทน , ไอโซบาร์

ไอโซโทป คือ ธาตุเดียวกัน แต่มีเลขมวลไม่เท่ากัน
 เช่น ${}^6_6\text{C}^{12}$ กับ ${}^6_6\text{C}^{13}$
 ${}^8_8\text{O}^{16}$ กับ ${}^8_8\text{O}^{17}$ กับ ${}^8_8\text{O}^{18}$
 สาเหตุที่เลขมวลไม่เท่ากัน เพราะมีจำนวนนิวตรอนไม่เท่ากัน

ไอโซบาร์ คือ ธาตุที่มีมวลเท่ากัน แต่มีเลขอะตอมไม่เท่ากัน
 เช่น ${}^6_6\text{C}^{14}$ กับ ${}^7_7\text{N}^{14}$

ไอโซโทน คือ ธาตุที่มีจำนวนนิวตรอนเท่ากัน
 เช่น ${}^{19}_{19}\text{K}^{39}$ กับ ${}^{20}_{20}\text{Ca}^{40}$

18. ไอโซโทป คือ .....
 ไอโซบาร์ คือ .....
 ไอโซโทน คือ .....

19. อะตอมคู่ใดเป็นไอโซโทปกัน (ข้อ 3)

- 1. ${}^m_a\text{A}$ ${}^n_b\text{A}$
- 2. ${}^m_a\text{B}$ ${}^n_b\text{B}$
- 3. ${}^m_a\text{C}$ ${}^n_a\text{C}$
- 4. ${}^n_b\text{D}$ ${}^n_b\text{D}$

วิธีทำ

20. อะตอมของธาตุคู่ใดที่เป็นไอโซโทนกัน (ข้อ 3)

- 1. ${}^{12}_6\text{C}$ ${}^{13}_6\text{C}$
- 2. ${}^{12}_6\text{C}$ ${}^{14}_7\text{N}$
- 3. ${}^{14}_6\text{C}$ ${}^{16}_8\text{O}$
- 4. ${}^{14}_7\text{N}$ ${}^{15}_7\text{N}$

วิธีทำ

ตอนที่ 3 แบบจำลองอะตอมของรัทเทอร์ฟอร์ด และ โบลร์

แบบจำลองอะตอมของรัทเทอร์ฟอร์ด

หากเป็นไปตามแบบจำลองอะตอมของทอมสัน รังสีเกือบทั้งหมดต้องเบี่ยงเบนการเคลื่อนที่เพราะเกิดแรงผลักระหว่างประจุบวกของรังสีอัลฟา กับโปรตรอน และหากรังสีอัลฟาพุ่งชนโปรตรอนจะทำให้โปรตรอนกระเด็นไปเพราะรังสีอัลฟามีมวลมากกว่า รังสีอัลฟาจะไม่สะท้อนถอยกลับออกมาเลย

ผลการทดลองจริงเป็นดังรูป

รัทเทอร์ฟอร์ดอธิบายว่า

1. จริง ๆ แล้วอะตอมจะมีโปรตรอนทั้งหมดจะรวมตัวกันอยู่ในพื้นที่เล็ก ๆ ตรงกลางอะตอมเรียกว่า นิวเคลียส ส่วนอิเล็กตรอนจะอยู่รอบนอกนิวเคลียสระหว่างนิวเคลียสกับอิเล็กตรอนจะเป็นที่ว่าง ซึ่งจะกว้างมากเมื่อเทียบกับนิวเคลียส รัทเทอร์ฟอร์ดจะผ่านช่องว่างนี้ไปจึงเคลื่อนที่เป็นเส้นตรง
  2. รัทเทอร์ฟอร์ด ส่วนน้อยจะวิ่งเฉียดนิวเคลียส ทำให้เกิดแรงผลักแล้วเบี่ยงเบนการเคลื่อนที่
  3. รัทเทอร์ฟอร์ดส่วนน้อยที่สุดจะชนนิวเคลียสตรง ๆ แล้วรัทเทอร์ฟอร์ดจะสะท้อนกลับเพราะมีมวลน้อยกว่านิวเคลียส ซึ่งมีโปรตรอนรวมอยู่ภายในอย่างมากมาย
- แบบจำลองอะตอมแบบนี้ เรียก แบบจำลองอะตอมของรัทเทอร์ฟอร์ด

21. ถ้าเชื่อว่าอะตอมเป็นไปตามแบบจำลองของทอมสัน เมื่อยิงรัทเทอร์ฟอร์ดเข้าไปในอะตอมของทองคำ รัทเทอร์ฟอร์ดส่วนมากจะเคลื่อนที่ ..... ทั้งนี้เพราะเกิดแรงผลักระหว่างประจุบวกของ ..... กับ .....

22. จากการทดลองยิงรัทเทอร์ฟอร์ดกระทบอะตอมทองคำ พบว่ารัทเทอร์ฟอร์ดส่วนมากจะเคลื่อนที่เป็นเส้นตรง เพราะ ..... รัทเทอร์ฟอร์ดส่วนน้อยจะ ..... เพราะ ..... และรัทเทอร์ฟอร์ดส่วนน้อยที่สุดจะ ..... เพราะ .....

23(มช 33, 34) เมื่อยิงอนุภาคอัลฟาไปยังแผ่นโลหะทองบาง ๆ (เขียนแบบการทดลองของรัทเทอร์) ปรากฏการณ์ในข้อใดมีโอกาสเกิดได้น้อยที่สุด

- ก. อนุภาคอัลฟาจะวิ่งผ่านทะลุผ่านทองคำเป็นเส้นตรง
- ข. อนุภาคอัลฟาจะวิ่งสะท้อนกลับ
- ค. อนุภาคจะวิ่งเบนไปจากแนวเส้นตรงเล็กน้อย
- ง. อนุภาคอัลฟาจะวิ่งเบนไปจากแนวเส้นตรงค่อนข้างมาก (ข้อ ข)

24(En 31) กำหนดแบบจำลองอะตอมให้ 3 แบบ ดังแสดงในรูป

ภาพใดเป็นแบบจำลองอะตอมของนักวิทยาศาสตร์ท่านใด

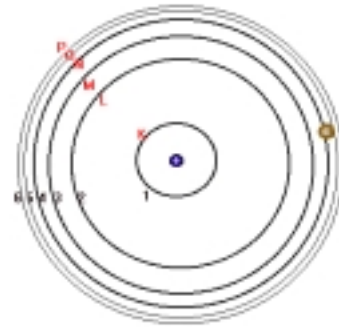
	แบบจำลองของ ดาลตัน	แบบจำลองของ รัทเทอร์ฟอร์ด	แบบจำลองของ ทอมสัน
1.	I	II	III
2.	II	III	I
3.	II	I	III
4.	III	I	II

(ข้อ 3)

แบบจำลองอะตอมของโบร์

โบร์ ได้เสนอแบบจำลองอะตอมของไฮโดรเจนขึ้นมาโดยนำแนวคิดเรื่องควอนตัมของพลังงานของพลังค์มาใช้กับแบบจำลองอะตอมของรัทเทอร์ฟอร์ด พร้อมทั้งเสนอสมมติฐานขึ้นใหม่ 2 ข้อ คือ

1. อิเล็กตรอนที่เคลื่อนที่เป็นวงกลมรอบนิวเคลียสจะมีวงโคจรบางวงที่อิเล็กตรอน ไม่แผ่รังสีคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าออกมา
2. อิเล็กตรอนจะรับหรือปล่อยพลังงานออกมาเมื่อมีการเปลี่ยนวงโคจรตามข้อ 1 พลังงานที่อิเล็กตรอนรับหรือปล่อยออกมาจะอยู่ในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

25. ข้อใดไม่ถูกต้อง

1. แบบจำลองที่ดีต้องสามารถอธิบายผลการทดลองได้อย่างกว้างขวาง
2. แบบจำลองที่ถูกต้องควรจะได้จากการทดลองแล้วนำข้อมูลที่ได้มาแปลความหมายเพื่อสรุปเป็นมโนภาพ
3. แบบจำลอง คือ มโนภาพที่นักวิทยาศาสตร์สร้างขึ้นเพื่อบอกลักษณะของสิ่งที่มองไม่เห็น โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการทดลอง
4. แบบจำลองอะตอมของนีลส์ โบร์ ต่างจากของรัทเทอร์ฟอร์ด ตรงที่รัทเทอร์ฟอร์ดกล่าวถึงอิเล็กตรอนนิวเคลียสจะอยู่เป็นชั้น ๆ ซึ่งมีค่าพลังงานเฉพาะ (ข้อ 4)

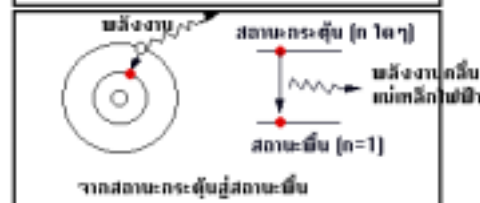
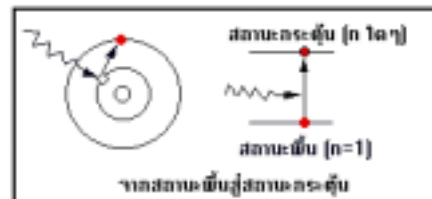
ตอบ

สถานะพื้น (ground state) , สถานะกระตุ้น (excited state)

หากเราคำนวณหาพลังงานของอิเล็กตรอนอะตอมไฮโดรเจนในแต่ละวงโคจรจะได้ดังรูป จะเห็นว่าในวงโคจรที่ 1 (ในสุด) อิเล็กตรอนจะมีพลังงานต่ำสุดและชั้นนอกถัดๆ ออกไป อิเล็กตรอนจะมีพลังงานสูงขึ้นตามลำดับปกติอิเล็กตรอนชอบที่จะอยู่วงโคจรในสุดอันเป็นชั้นที่มีพลังงานต่ำสุด จะทำให้เกิดความเสถียรมากที่สุด เรียกสภาวะนี้ว่า สภาวะพื้น(ground State)

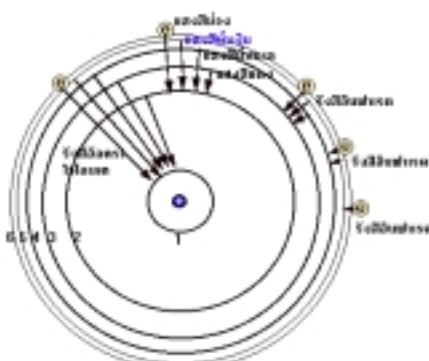
หากอิเล็กตรอนได้รับพลังงานจะเคลื่อนไปอยู่ในวงโคจรที่สูงกว่าเดิมสภาวะเช่นนี้เรียก สภาวะกระตุ้น (excited state)

สภาวะถูกกระตุ้นเป็นสภาวะไม่เสถียร อิเล็กตรอนจะคายพลังงาน ซึ่งมีมากเกิน ไปทิ้งแล้วเคลื่อนลงมาอยู่ในชั้นที่ต่ำกว่าพลังงานที่คายออกมานั้น จะอยู่ในรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

26. ในภาวะปกติ อิเล็กตรอนในอะตอมไฮโดรเจนจะอยู่ในวงโคจร ..... เรียกภาวะนี้ว่า ภาวะ .....
27. ถ้าอิเล็กตรอนได้รับพลังงานมากพอ จะ..... เรียกภาวะนี้ว่า ภาวะ .....
28. อิเล็กตรอนในภาวะถูกกระตุ้นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงโดย .....

สเปกตรัมของอะตอมไฮโดรเจน		
การเคลื่อน e	คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า	อนุกรม
บน $\rightarrow$ 1	รังสีอัลตราไวโอเล็ต	ไลมาน
6 $\rightarrow$ 2	แสงสีม่วง	บาลเมอร์
5 $\rightarrow$ 2	แสงสีน้ำเงิน	
4 $\rightarrow$ 2	แสงสีน้ำทะเล	
3 $\rightarrow$ 2	แสงสีแดง	
บน $\rightarrow$ 3	รังสีอินฟราเรด	พาสเชน
บน $\rightarrow$ 4	รังสีอินฟราเรด	แบรกกेट
บน $\rightarrow$ 5	รังสีอินฟราเรด	ฟรันค์

29. จงเติมค่าลงในช่องว่างต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

การเคลื่อน e	คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า	อนุกรม
บน $\rightarrow$ 1		
6 $\rightarrow$ 2		
5 $\rightarrow$ 2		
4 $\rightarrow$ 2		
3 $\rightarrow$ 2		
บน $\rightarrow$ 3		
บน $\rightarrow$ 4		
บน $\rightarrow$ 5		

30. อนุกรมของเส้นสเปกตรัมชุดใด ที่ปลดปล่อยพลังงานโฟตอนเป็นอัลตราไวโอเล็ต

ก. อนุกรมไลมาน

ข. อนุกรมบาล์มเมอร์

ค. อนุกรมพาสเชน

ง. อนุกรมแบรกกेट

(ข้อ ก.)

31. อนุกรมของเส้นสเปกตรัมชุดแบรกกิตให้พลังงานในระดับรังสีใด (ข้อ ข.)
ก. อัลตราไวโอเลต	ข. อินฟราเรด
ค. รังสีเอกซ์	ง. แสงที่ตาสัมผัสได้
32. สเปกตรัมของอะตอมไฮโดรเจนชุดใดที่ตามองเห็นได้ (ข้อ ข.)
ก. ชุดไลมาน	ข. ชุดบาล์มเมอร์
ค. ชุดพาเชน	ง. ชุดพุนด์
33. สเปกตรัมที่ได้จากอะตอมของธาตุต่าง ๆ จะ
- ก. เหมือนกันสำหรับธาตุทุกธาตุ
  - ข. จะแสดงคุณสมบัติเฉพาะของแต่ละธาตุ
  - ค. จะได้เป็นแถบสว่างเสมอ
  - ง. ได้เป็นเส้นมืดเสมอ (ข้อ ข.)

พลังงานของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า

เราสามารถหาค่าพลังงานของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าได้จากสมการ

$E = hf$

และ

$E = \frac{hc}{\lambda}$

เมื่อ

- E = พลังงานของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (จูล)
- h = ค่าคงที่ของพลังค์ = 6.62×10^{-34} J.s
- f = ความถี่ (s^{-1})
- λ = ความยาวคลื่น (m)
- c = ความเร็วคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า = 3×10^8 m/s

- 34(มข 34) ผลต่างของระดับของพลังงานชั้น $n = 5$ และ $n = 2$ มีค่าเท่ากับ 3.81×10^{-19} J การคายออกของอิเล็กตรอนจากระดับพลังงานดังกล่าว ทำให้เกิดเส้นสเปกตรัมที่อยู่ในช่วงความยาวคลื่นกี่นาโนเมตร (512.26 nm)

วิธีทำ

35(มข 36) ความยาวคลื่นในหน่วยนาโนเมตรของโฟตอนที่ม่ีพลังงาน 4.5×10^{-19} จูล มีค่าเท่ากับ
 กำหนดให้ ค่าคงที่ของพลังค์ = 6.6×10^{-34} จูลวินาที
 ความเร็วของแสง = 3.0×10^8 เมตรต่อวินาที (440 nm)

วิธีทำ

36(มข 38) พลังงานที่น้อยที่สุดที่อะตอมของปรอท 1 โมล รับเข้าไปเพื่อจะเปล่งแสงที่มี
 ความยาวคลื่น 4.358×10^{-7} m จะเท่ากับ ($h = 6.625 \times 10^{-34}$ Js , $c = 3.0 \times 10^8$ ms⁻¹) (ข้อ 1)
 1. 4.56×10^{-22} kJ   2. 4.56×10^{-19} kJ   3. 550 kJ   4. 274.5 kJ

วิธีทำ

37(En 31) ความยาวคลื่นของเส้นสเปกตรัม 4 เส้น

A = 404 nm   B = 450 nm   C = 455 nm   D = 608 nm

เส้นสเปกตรัมใดที่แสดงว่าอิเล็กตรอนมีการเปลี่ยนแปลง พลังงานน้อยที่สุด (ข้อ 4)

1. A เท่านั้น   2. B และ C   3. C เท่านั้น   4. D เท่านั้น

วิธีทำ

38(มข 34) ไดอะแกรมต่อไปนี้แสดงการเคลื่อนที่ของ

อิเล็กตรอนระหว่างระดับพลังงานต่าง ๆ ของ

ไฮโดรเจนอะตอมการเคลื่อนที่ในข้อใดจะให้

สเปกตรัมที่มีความยาวคลื่นสูงสุด

ก. A   ข. B   ค. C   ง. D   (ข้อ ข)

วิธีทำ

ตอนที่ 4 การจัดเรียงอิเล็กตรอน

แต่ละวงโคจรอิเล็กตรอน จะมีความจุอิเล็กตรอนไม่เท่ากัน

$$\text{จำนวนอิเล็กตรอนที่มีได้มากที่สุดในวงโคจร} = 2n^2$$

เมื่อ n คือ ชั้นพลังงานที่นั้น ๆ

ตัวอย่างเช่น

$$\text{Shell K (ชั้นที่ 1) มีจำนวน e ได้เพียง} = 2(1^2) = 2$$

$$\text{Shell L (ชั้นที่ 2) มีจำนวน e ได้เพียง} = 2(2^2) = 8$$

$$\text{Shell M (ชั้นที่ 3) มีจำนวน e ได้เพียง} = 2(3^2) = 18$$

39. ระดับพลังงานต่อไปนี้จะเก็บพลังงานได้สูงสุดกี่ตัว

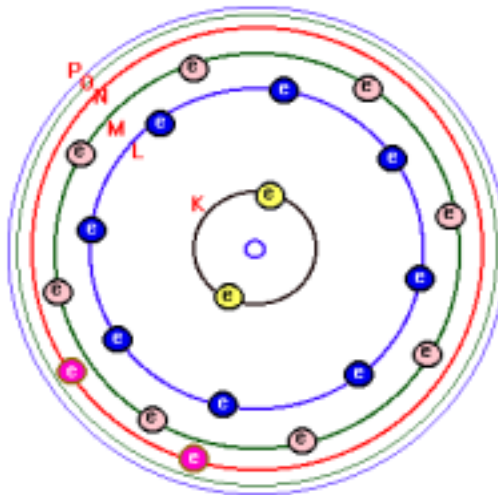
เชลล์ N (ชั้น 4) เก็บอิเล็กตรอนได้สูงสุด = ...

เชลล์ O (ชั้น 5) เก็บอิเล็กตรอนได้สูงสุด = ...

การจัดเรียง e ต้องใส่ e ลงในชั้นที่ต่ำสุด (shell K) ซึ่งเป็นชั้นที่มีพลังงานต่ำสุดก่อน จากนั้นค่อยใส่ e ลงในชั้นถัดมาเรื่อยๆ และวงโคจรนอกสุดเก็บอิเล็กตรอนได้ไม่เกิน 8 ตัว

ตารางการจัดเรียงอิเล็กตรอนของ 20 ธาตุแรกในตารางธาตุ

ธาตุ	เว็ลล e Shell ใหญ่			
	K	L	M	N
H (1)	1			
He (2)	2			
Li (3)	2	1		
Be (4)	2	2		
B (5)	2	3		
C (6)	2	4		
N (7)	2	5		
O (8)	2	6		
F (9)	2	7		
Ne(10)	2	8		
Na(11)	2	8	1	
Mg(12)	2	8	2	
Al (13)	2	8	3	
Si (14)	2	8	4	
P (15)	2	8	5	
S (16)	2	8	6	
Cl (17)	2	8	7	
Ar (18)	2	8	8	
K (19)	2	8	8	1
Ca(20)	2	8	8	2

40. ให้เขียนจำนวนอิเล็กตรอนลงในตารางต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

ธาตุ	K	L	M
H (1)			
He (2)			
Li (3)			
Be (4)			
B (5)			
C (6)			
N (7)			
O (8)			
F (9)			
Ne (10)			

ธาตุ	K	L	M	N
Na (11)				
Mg(12)				
Al (13)				
Si (14)				
P (15)				
S (16)				
Cl (17)				
Ar (18)				
K (19)				
Ca (20)				

41. อะตอมที่มีจำนวนอิเล็กตรอนดังต่อไปนี้ จะมีการจัดเรียงอิเล็กตรอนอย่างไร

16 อิเล็กตรอน เรียงเป็น	13 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....
11 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....	17 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....
15 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....	14 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....
12 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....	18 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....
19 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....	20 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....
10 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....	9 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....
6 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....	3 อิเล็กตรอน เรียงเป็น.....

42. ธาตุ X มีเลขมวลเท่ากับ 32 มีจำนวนเวเลนซ์อิเล็กตรอนซึ่งอยู่ในระดับพลังงานที่ 3 เท่ากับ 6 ธาตุ X มีจำนวนนิวตรอนเท่าใด

1. 32   2. 18   3. 17   4. 16   (ข้อ 4)

วิธีทำ

43(มข 31) Mg^{2+} ion จะมีการจัดอิเล็กตรอน (electron configuration) เหมือนกับ

- ก. Na   ข. Ar   ค. F^- ง. Ca^{2+} (ข้อ ค)

วิธีทำ

44(En 40) ไอออนหรืออะตอมในข้อใดที่มีการจัดอิเล็กตรอนเหมือนกับคลอไรด์ไอออน (Cl⁻)

1. F⁻   2. Ne   3. Al³⁺   4. Ca²⁺   (ข้อ 4)

วิธีทำ

ระดับพลังงานย่อย (Sub shell)

ในแต่ละระดับพลังงานหลักนั้น ยังแบ่งย่อย
ออกเป็นชั้นย่อย ๆ อีกเรียก Sub shell
ระดับพลังงานย่อยมี 4 ประเภท ดังนี้

1. Sharp (s) บรรจุอิเล็กตรอนได้สูงสุด 2 ตัว
2. Principle (p) บรรจุอิเล็กตรอนได้สูงสุด 6 ตัว
3. diffuse (d) บรรจุอิเล็กตรอนได้สูงสุด 10 ตัว
4. Fundamental (f) บรรจุอิเล็กตรอนได้สูงสุด 14 ตัว

***ตัวเลขที่อยู่หน้า Subshell เขียนเพื่อแสดงให้รู้ว่า Subshell นั้น อยู่ในระดับพลังงานที่เท่าใด
เช่น 1s ให้รู้ว่า Subshell s อยู่ในระดับพลังงานที่ 1 คือ Shell K เป็นต้น

45. เซลล์ต่อไปนี้มีกี่เซลล์ย่อย อะไรบ้าง

เซลล์ K (1) มี ..... เซลล์ย่อย ได้แก่ .....

เซลล์ L (2) มี ..... เซลล์ย่อย ได้แก่ .....

เซลล์ M (3) มี ..... เซลล์ย่อย ได้แก่ .....

เซลล์ N (4) มี ..... เซลล์ย่อย ได้แก่ .....

เซลล์ O (5) มี ..... เซลล์ย่อย ได้แก่ .....

วิธีหาลำดับชั้นการจัดเรียง Sub Shell

46. ให้เขียนชื่อวงโคจรอิเล็กตรอนย่อย (Sub Shell) จากในสุดออกไปนอกสุด 12 ชั้น พร้อมทั้งบอกจำนวนอิเล็กตรอนสูงสุดของชั้นนั้น ๆ

วิธีทำ

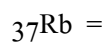
วิธีจัดเรียงอิเล็กตรอนเข้า Sub Shell

ขั้น 1 เขียนแผนผังการสลับ Sub Shell

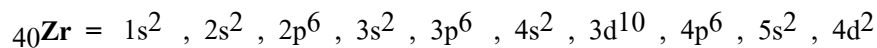
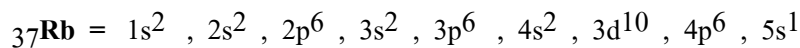
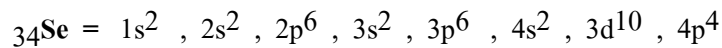
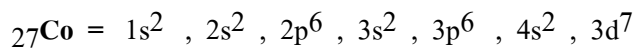
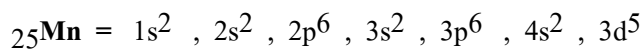
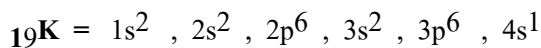
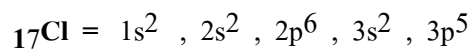
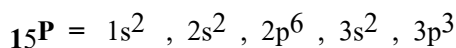
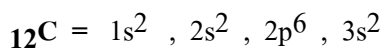
ขั้น 2 เขียนจำนวนอิเล็กตรอนจาก Sub Shell ล่างขึ้นบน ให้ครบตามจำนวน

ขั้น 3 นำ Sub Shell ที่มีจำนวนอิเล็กตรอนอยู่มาเขียนเรียงใหม่จากล่างขึ้นบน

47. จงจัดเรียงอิเล็กตรอนของอะตอมต่อไปนี้แบบเชลล์ย่อย

48. จากการเรียงอิเล็กตรอนในเชลล์ย่อยต่อไปนี้ ให้ปรับเปลี่ยนเป็นเชลล์ใหญ่

49(มข 39) ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อมูลที่ถูกต้องของ $^{127}_{53}\text{I}$

การจัดอิเล็กตรอน	จำนวนนิวตรอน
1. 2, 8, 18, 29	75
2. 2, 8, 18, 18, 9	74
3. 2, 8, 18, 18, 7	74
4. 2, 8, 18, 30	53

(ข้อ 3)

วิธีทำ

50(มข 31) การจัดอิเล็กตรอนของอะตอมใดที่แสดงว่าอะตอมอยู่ในสภาวะถูกกระตุ้น

ก. $1s^2, 2s^2$

ข. $1s^2, 3p^1$

ค. $1s^2, 2s^2 2p^5$

ง. $1s^2, 2s^2 2p^6, 3s^2 3p^1$

(ข้อ ข)

วิธีทำ

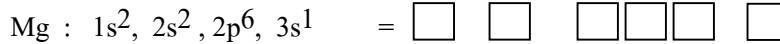
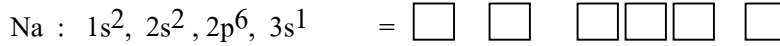
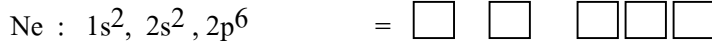
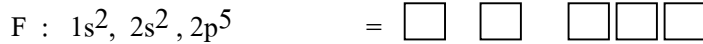
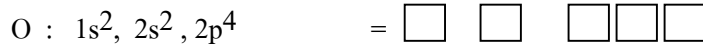
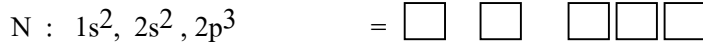
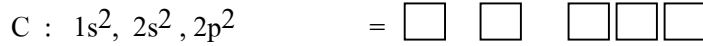
ออร์บิทัล (Orbital)

ในแต่ละ Subshell จะมีการแบ่งเป็นห้องย่อยๆ แต่ละห้องเรียกว่า Orbital และแต่ละ Orbital จะมี e อยู่ได้ไม่เกิน 2 ตัว

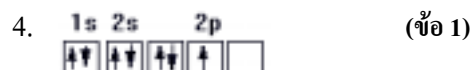
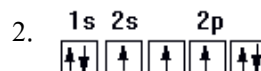
วิธีจัดเรียง e ใน Orbital

- ใส่ในชั้นสุดก่อน
- ใน Subshell เดียวกัน ต้องกระจาย e เดี่ยวๆ ให้ครบทุกห้องก่อน แล้วค่อยใส่ e ลงไปอยู่คู่
- e ในห้องเดียวกัน ต้องวิ่งสวนทางกันเสมอ

51. จงเขียนการจัดเรียงอิเล็กตรอนในออร์บิทัลของอะตอมต่อไปนี้

52. ข้อใดเป็นการจัดอิเล็กตรอนในออร์บิทัลของธาตุไนโตรเจน (Z = 7) ถูกต้อง

วิธีทำ

XX

ตอนที่ 5 ตารางธาตุ

ตารางธาตุ

The table shows elements from Hydrogen (H) to Oganesson (Og). The lanthanide series (Ce-Lu) and actinide series (Th-Lr) are shown below the main table. Group labels are provided at the top and bottom of the main table.

คำอธิบายเพิ่มเติม

ธาตุที่เรียงอยู่ในแนวนอนเดียวกัน เรียกว่า คาบ ซึ่งมีทั้งหมด 7 คาบ

ธาตุที่เรียงอยู่ในแนวตั้งเดียวกัน เรียกว่า หมู่ ซึ่งมีอยู่ 2 พวก คือ

ธาตุหมู่ A มี 8 หมู่ และ หมู่ B เรียก ธาตุทรานซิชัน

สำหรับธาตุ 2 แถว ซึ่งแยกไว้ด้านล่าง เรียก ธาตุทรานซิชัน ใน

แถวบนเรียก กลุ่มธาตุแลนทาไนด์ ซึ่งจริงแล้วควรเป็นธาตุ หมู่ IIIB คาบ 6

แถวล่างเรียก กลุ่มธาตุแอกทิไนด์ ซึ่งจริงแล้วควรเป็นธาตุ หมู่ IIIB คาบ 7

ธาตุหมู่ IA เรียก โลหะแอลคาไลน์

ธาตุหมู่ IIA เรียก โลหะแอลคาไลน์เอิร์ท

ธาตุหมู่ VIIA เรียก แฮโลเจน

ธาตุหมู่ VIIIA เรียก แก๊สเฉื่อย

ธาตุที่อยู่บริเวณเส้นซิกแซก เป็น ธาตุกึ่งโลหะ หรือ เมทัลลอยด์

ธาตุหมู่ A ซึ่งอยู่ในหมู่เดียวกัน จะมีเวเลนซ์อิเล็กตรอนเท่ากัน และเท่ากับหมู่ธาตุที่อยู่

เช่น ธาตุ Li และ Na อยู่หมู่ IA ดังนั้นจะมีเวเลนซ์อิเล็กตรอนเท่ากัน คือ 1 ตัว

ธาตุทรานซิชันส่วนใหญ่จะมีเวเลนซ์อิเล็กตรอนเท่ากับ 2 เว้นบางธาตุอาจมีเวเลนซ์อิเล็กตรอนเท่ากับ 1 เช่น Cr Cu เป็นต้น

ธาตุที่อยู่ในคาบเดียวกัน จะมีจำนวนระดับพลังงาน (จำนวนชั้นของวงโคจร e^-) เท่ากัน และ

เท่ากับลำดับของคาบ เช่น Li และ Be ต่างอยู่ในคาบที่ 2 ดังนั้น จะมีจำนวนระดับ

พลังงานของอิเล็กตรอนเท่ากับ 2 ระดับ คือ K L

53. จงชี้ตำแหน่งของกลุ่มธาตุต่อไปนี้บนตารางธาตุ

คาบที่ 1, คาบที่ 2, คาบที่ 3, คาบที่ 4, คาบที่ 5, โลหะอัลคาไลน์, โลหะอัลคาไลน์เอิร์ท

ธาตุแฮโลเจน, แก๊สเฉื่อย, ธาตุกึ่งโลหะ, ธาตุทรานซิชัน, แลนทาไนด์, แอกทิไนด์

ตารางธาตุ

H																		He	
Li		ธาตุทรานซิชัน										B, C, N, O, F, Ne							
Na												Al, Si, P, S, Cl, Ar							
K												Ga, Ge, As, Se, Br, Kr							
Rb												In, Sn, Sb, Te, I, Xe							
Cs												Tl, Pb, Bi, Po, At, Rn							
Fr																			
Ce		Pr, Nd, Pm, Sm, Eu, Gd, Tb, Dy, Ho, Er, Tm, Yb, Lu																	
Th		Pa, U, Np, Pu, Am, Cm, Bk, Cf, Es, Fm, Md, No, Lr																	

การเรียกชื่อธาตุที่มีเลขอะตอมตั้งแต่ 100 ขึ้นไป ตามระบบ IUPAC

ให้เรียกเลขอะตอมเป็นภาษาละติน แล้วลงท้ายด้วย -ium

จำนวนนับในภาษาละตินมีดังนี้

0 = นิล (nil)   1 = อุน (un)   2 = ไบ (bi)   3 = ไต (tri)   4 = ควอด (quad)

5 = เพนท (pent)   6 = เฮกซ์ (hex)   7 = เซปท (sept)   8 = ออกต์ (oct)   9 = เอนน์ (enn)

ตัวอย่างการเรียกชื่อ

ธาตุที่ 104 เรียกชื่อ อุนนิลควอดเดียม ใช้สัญลักษณ์ Unq

ธาตุที่ 105 เรียกชื่อ อุนนิลเพนเทียม ใช้สัญลักษณ์ Unp

ธาตุที่ 106 เรียกชื่อ อุนนิลเฮกเซียม ใช้สัญลักษณ์ Unh

ธาตุที่ 107 เรียกชื่อ อุนนิลเซปเทียม ใช้สัญลักษณ์ Uns

54. จงเขียนชื่อ และสัญลักษณ์ของธาตุที่มีเลขอะตอมต่อไปนี้

ธาตุที่ 103 เรียกชื่อ ..... ใช้สัญลักษณ์ .....

ธาตุที่ 104 เรียกชื่อ ..... ใช้สัญลักษณ์ .....

ธาตุที่ 105 เรียกชื่อ ..... ใช้สัญลักษณ์ .....

ธาตุที่ 106 เรียกชื่อ ..... ใช้สัญลักษณ์ .....

ธาตุที่ 107 เรียกชื่อ ..... ใช้สัญลักษณ์ .....

การบอกตำแหน่งของธาตุในตารางธาตุ

การตรวจสอบว่าธาตุหนึ่งๆ จะอยู่หมู่ใด คาบใด ในตารางธาตุ ให้ทำดังนี้

ขั้น 1 จัดเรียงอิเล็กตรอน

ขั้น 2 จำนวนระดับพลังงานของอิเล็กตรอน จะเท่ากับคาบที่ธาตุนั้นอยู่

ขั้น 3 หากเวเลนซ์อิเล็กตรอนเท่ากับ 3 ถึง 6 จะเป็นธาตุหมู่ IIIA ถึงหมู่ VIA ตามลำดับ

หากเวเลนซ์อิเล็กตรอนเท่ากับ 1 หรือ 2

กรณีแรก หากจำนวนอิเล็กตรอนวงถัดเข้ามามี 8 ตัว จะเป็นธาตุหมู่ IA

และ หมู่ IIA ตามลำดับ

กรณีสอง หากจำนวนอิเล็กตรอนวงถัดเข้ามามีไม่ใช่ 8 ตัว จะเป็นธาตุทรานสิชัน

ตัวอย่าง

ธาตุ	การจัดอิเล็กตรอน	เลขที่ของคาบ	เลขที่ของหมู่
34Se	2, 8, 18, 6	4	6
53I	2, 8, 18, 18, 7	5	7
83Bi	2, 8, 18, 32, 18, 5	6	5
19K	2, 8, 8, 1	4	1
38Sr	2, 8, 18, 8, 2	5	2
21Sc	2, 8, 9, 2	4	แทรนซิชัน
22Ti	2, 8, 10, 2	4	แทรนซิชัน
24Cr	2, 8, 13, 1	4	แทรนซิชัน
29Cu	2, 8, 18, 1	4	แทรนซิชัน

55. จงเติมคำตอบที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ธาตุ	การจัดอิเล็กตรอน	เลขที่ของคาบ	เลขที่ของหมู่
34Se	2, 8, 18, 6		
53I	2, 8, 18, 18, 7		
83Bi	2, 8, 18, 32, 18, 5		
19K	2, 8, 8, 1		
38Sr	2, 8, 18, 8, 2		
21Sc	2, 8, 9, 2		
22Ti	2, 8, 10, 2		
24Cr	2, 8, 13, 1		
29Cu	2, 8, 18, 1		

56(มข 32) จากข้อมูลต่อไปนี้ ธาตุใดบ้างที่อยู่ในคาบเดียวกันในตารางธาตุ

ธาตุ	เลขอะตอม	การจัดอิเล็กตรอน	
A	12	–	
B	19	–	
C	–	2 , 8 , 12 , 2	
D	–	2 , 8 , 18 , 4	(B , C , D)

วิธีทำ

57. W , X , Y และ Z มีเลขอะตอมดังนี้ 19 , 20 , 36 และ 37 ธาตุคู่ใดที่มีสมบัติคล้ายคลึงกัน
 1. W กับ X   2. W กับ Z   3. X กับ Y   4. Y กับ Z   (ข้อ 2)

วิธีทำ

58. ถ้า A , B , C และ D มีเลขอะตอม 12 , 17 , 36 และ 55 ตามลำดับ ธาตุใดทำปฏิกิริยากับธาตุอื่นได้ยากที่สุด
 1. A   2. B   3. C   4. D   (ข้อ 3)

วิธีทำ

59(En 39) ธาตุ ${}_{33}^{75}\text{X}$ มีเวเลนซ์อิเล็กตรอนกี่ตัว และจัดอยู่ในธาตุพวกใด   (ข้อ 3)
 1. 13 ตัว , ธาตุทรานซิชัน   2. 5 ตัว , ธาตุแฮโลเจน
 3. 5 ตัว , ธาตุกึ่งโลหะ   4. 3 ตัว , โลหะแอลคาไลน์เอิร์ท

วิธีทำ

60(En 38) การจัดธาตุ 35A , 38D , 50E ลงในตารางธาตุตามคาบและหมู่ต่อไปนี้ข้อใดถูก (ข้อ 4)

		A	D	E
1.	คาบ	4	5	5
	หมู่	6	1	3
2.	คาบ	4	4	5
	หมู่	3	5	6
3.	คาบ	3	4	4
	หมู่	7	2	4
4.	คาบ	4	5	5
	หมู่	7	2	4

วิธีทำ

61(มข 32) การจัดอิเล็กตรอนของธาตุ W , X , Y , Z มีลักษณะดังนี้

ธาตุ	การจัดอิเล็กตรอน
W	2 , 8 , 8 , 2
X	2 , 8 , 18 , 7
Y	2 , 8 , 13 , 2
Z	2 , 8 , 18 , 8

ธาตุที่เป็นธาตุทรานสิชันคือธาตุใดบ้าง

(ธาตุ Y)

วิธีทำ

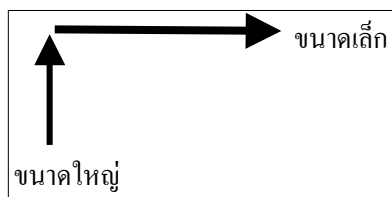
3. ถ้าวัฏระยะระหว่างนิวเคลียสของอะตอมภายในผลึกของโลหะที่อยู่ชิดกันแล้วหารด้วย 2 จะได้รัศมีอะตอม ซึ่งเรียกว่า รัศมีโลหะ (Metallic radius) เพราะอะตอมในผลึกของโลหะยึดเหนี่ยวกันด้วยพันธะโลหะ (Metallic bond)

แนวโน้มของขนาดอะตอมในหมู่เดียวกัน

ธาตุในหมู่เดียวกันจะมีขนาดอะตอมใหญ่ขึ้นเมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้นคือขนาดจะใหญ่ขึ้นจากบนลงล่าง ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้นในหมู่เดียวกัน จำนวนระดับพลังงานของอิเล็กตรอนจะเพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุให้อะตอมมีขนาดใหญ่มากขึ้นถึงแม้ว่าจะมีแรงดึงดูดจากประจุบวกในนิวเคลียสเพิ่มขึ้นก็ตาม เพราะการเพิ่มของจำนวนระดับพลังงานมีผลมากกว่าการเพิ่มจำนวนประจุบวก (โปรตอน) ในนิวเคลียส เช่นธาตุในหมู่ IA มีแนวโน้มของขนาดอะตอมใหญ่ขึ้นจากบนลงล่าง

แนวโน้มของขนาดอะตอมในคาบเดียวกัน

ในคาบเดียวกันขนาดของอะตอมจะมีขนาดของอะตอมจะมีขนาดเล็กลงตามลำดับจากซ้ายไปขวา เพราะธาตุในคาบเดียวกันมีจำนวนระดับพลังงานของอิเล็กตรอนเท่ากัน แต่เมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้นประจุบวกที่ในนิวเคลียสก็เพิ่มขึ้นด้วย อิเล็กตรอนจึงถูกดึงดูดแรงกว่าเดิม และยังมีแรงดึงดูดเพิ่มมากขึ้น เมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้น จึงทำให้ขนาดของอะตอมเล็กลงตามลำดับจากหลักการดังกล่าวนี้ พอจะสรุปขนาดอะตอมได้ดังนี้

64. ในคาบเดียวกัน อะตอมจะมีขนาดเล็กลงจากข้างขึ้นบน เพราะ .....

65. ในหมู่เดียวกัน อะตอมจะมีขนาดเล็กลงจากซ้ายไปขวา เพราะ .....

66(En 41/2) อะตอมใดมีขนาดใหญ่ที่สุด

1. ^{17}Cl

2. ^6C

3. ^{35}Br

4. ^{32}Ge

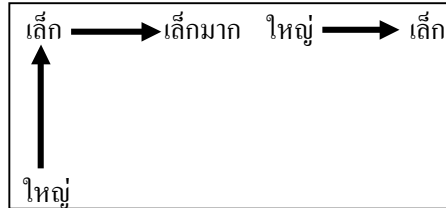
(ข้อ 4)

วิธีทำ

6.2 แนวโน้มขนาดไอออน

เราสามารถเปรียบเทียบขนาดไอออนได้ดังนี้

- 1) ในหมู่เดียวกัน ไอออนจะมีขนาดใหญ่ขึ้น จากบนลงล่าง เพราะจำนวนระดับพลังงานมากขึ้นเรื่อย ๆ
- 2) ในคาบเดียวกัน ไอออนของโลหะจะใหญ่กว่าโลหะเสมอ เพราะเมื่อโลหะเกิดเป็นไอออน จะเสีย e^- วงนอกสุดออกไป ทำให้จำนวนระดับพลังงานลดลง และ โลหะหรือ อโลหะในคาบเดียวกัน จะมีขนาดเล็กลงจากซ้ายไปขวา

67. ในคาบเดียวกัน ไอออนจะมีขนาดเล็กลงจากล่างขึ้นบน เพราะ .....

ในหมู่เดียวกัน ไอออนของโลหะจะใหญ่กว่าโลหะ เพราะ .....

68. โลหะไอออนในหมู่เดียวกัน เล็กลงจากซ้ายไปขวาเพราะ .....

69. อโลหะไอออนในหมู่เดียวกัน เล็กลงจากซ้ายไปขวาเพราะ .....

70(มข 33) O^- , F^- , Ne , Na^+ , Mg^{2+} ต่างก็มีจำนวนอิเล็กตรอนเท่ากันคือ 10 ตัว เรียงขนาดจากน้อยไป หามาก ได้ดังนี้ (ข้อ 4)

1. Mg^{2+} , Na^+ , F^- , Ne , O^-
2. Mg^{2+} , Na^+ , Ne , F^- , O^-
3. Mg^{2+} , Na^+ , F^- , O^- , Ne
4. Mg^{2+} , Ne , Na^+ , F^- , O^-

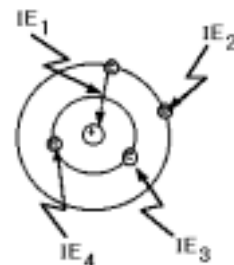
วิธีทำ

6.3 พลังงานไอออไนเซชัน (Ionization energy)

คือ พลังงานที่ใส่เข้าไปเพื่อให้ e^- ของอะตอมหลุดออกมา

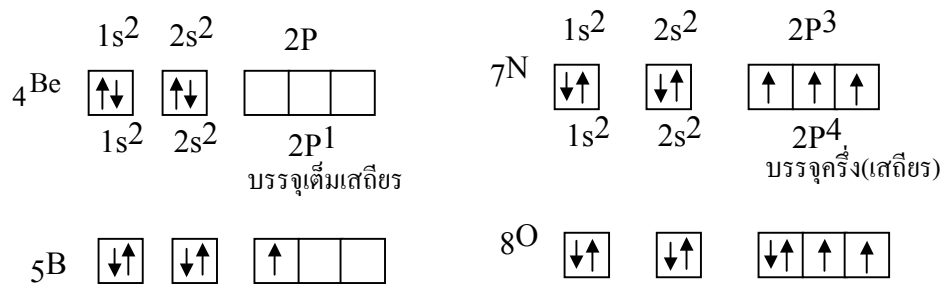
ข้อควรรู้

1. IE ของธาตุโลหะ จะมากกว่า IE ของธาตุโลหะ
2. โดยทั่วไปแล้ว เมื่ออะตอมมีขนาดเล็กลง แรงดึงดูดระหว่างนิวเคลียสกับเวเลนซ์อิเล็กตรอนสูงขึ้น ทำให้พลังงานไอออไนเซชันมีค่ามากขึ้นด้วย

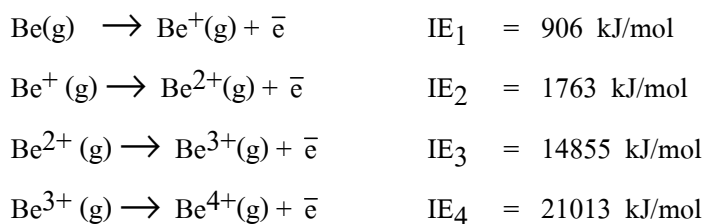
ดังนั้น ธาตุในหมู่เดียวกัน ค่าพลังงานไอออไนเซชันเพิ่มขึ้นจากล่างขึ้นบน
 ธาตุในคาบเดียวกัน พลังงานไอออไนเซชันจะเพิ่มขึ้นจากซ้ายไปขวา
 และ สำหรับธาตุทรานซิชัน พลังงานไอออไนเซชันไม่แตกต่างกันนัก
 แต่การเพิ่มของพลังงานไอออไนเซชัน บางช่วงอาจไม่เป็นระเบียบ เพราะการจัดเรียง
 อิเล็กตรอนของออร์บิทัลส่งผลกระทบต่อพลังงาน

ตัวอย่างเช่น B มีขนาดอะตอมเล็กกว่า Be แต่ Be มีค่า IE_1 สูงกว่า B และ O มี
 ขนาดอะตอมเล็กกว่า N แต่ N มีค่า IE_1 สูงกว่า O ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่า
 Be และ N มีการจัดเรียงอิเล็กตรอนแบบบรรจุเต็ม และแบบบรรจุครึ่ง ซึ่ง
 เสถียรกว่าการจัดเรียงอิเล็กตรอนของ B และ O เมื่อต้องการดึงอิเล็กตรอน
 ออกจึงต้องใช้พลังงานสูงกว่า B และ O ตามลำดับ

ในคาบที่ 3 ก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกันคือ Al ซึ่งอยู่หมู่ IIIA มีค่า IE_1 ต่ำกว่า Mg ซึ่ง
 อยู่หมู่ IIA และ S ซึ่งอยู่หมู่ VIA มีค่า IE_1 ต่ำกว่า P ซึ่งอยู่ V A ที่เป็นเช่นนั้นเพราะ
 Mg มีการจัดเรียงอิเล็กตรอนที่เสถียรกว่า Al และ P มีการจัดเรียงอิเล็กตรอนที่เสถียร
 กว่า S

3. ตัวอย่างการเขียน IE แต่ละลำดับ

4. โปรดสังเกตว่า $IE_1 < IE_2 < IE_3 < IE_4 \dots$ เสมอ

5. ในกรณีตัวอย่าง Be ด้านบนนี้ จะเห็นว่า IE_2 และ IE_3 มีค่าแตกต่างกันมากเห็นได้
 ชัดเจน ทั้งนี้เป็นเพราะอิเล็กตรอนตัวที่ 2 และ 3 ของ Be อยู่ในคนละวงโคจรนั่นเอง

จากหลักที่ผ่านมา เราสามารถใช้พลังงานไอออไนเซชันตัดสินว่า ธาตุนั้นๆ เป็นธาตุหมู่อะไร ตัวอย่างเช่น

ธาตุ	IE ₁	IE ₂	IE ₃	IE ₄	IE ₅	
A	2100	4000	6100	12000	12800	หมู่ที่ 3
B	530	4400	6500	9600	10500	หมู่ที่ 1
C	740	1500	7500	9900	12500	หมู่ที่ 2
D	410	3200	4300	5800	6400	หมู่ที่ 1

71. ธาตุใดมีค่า IE₁ ต่ำที่สุด (ข้อ 4)

1. 4Be   2. 12Mg   3. 20Ca   4. 38Sr

วิธีทำ

72(En 36) พิจารณาหมู่และคาบของธาตุ A , B , C และ D ต่อไปนี้

ธาตุ	หมู่	คาบ
A	1	2
B	5	3
C	1	4
D	4	4

พลังงานไอออไนเซชันลำดับที่ 1 ของธาตุทั้งสี่เรียงจากน้อยไปมาก ข้อใดถูกต้อง

1. A < C < B < D   2. C < A < B < D
3. A < C < D < B   4. C < A < D < B (ข้อ 4)

วิธีทำ

73(En 39) ถ้า A, B, C เป็นธาตุที่มีจำนวนโปรตอน 18 , 19 , 20 ตามลำดับ กระบวนการในข้อใดใช้พลังงาน มากที่สุด

1. A(g) → A⁺(g) + e⁻   2. B(g) → B⁺(g) + e⁻
3. C(g) → C⁺(g) + e⁻   4. C⁺(g) → C²⁺(g) + e⁻ (ข้อ 1)

วิธีทำ

74(En 40) พลังงานไอออไนเซชันลำดับที่ 1 ของธาตุในข้อใดเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

1. Ca , Mg , Be

2. Li , Na , K

3. F , Ne , Na

4. N , C , B

(ข้อ 1)

วิธีทำ

75(มข 31) ธาตุในข้อใดต่อไปนี้ จะมีพลังงานไอออไนเซชัน ลำดับที่ 1 รวมกันมีค่าน้อยที่สุด

ก. Kr , K

ข. Ne , K

ค. Ar , Li

ง. He , Na

(ข้อ ก)

วิธีทำ

76(มข 34) ค่าพลังงานไอออไนเซชันตั้งแต่ลำดับที่หนึ่งถึงลำดับที่เจ็ดของธาตุ A มีค่าดังนี้

1400 , 2900 , 4600 , 7500 , 9500 , 53000 , 64000 kJ mol⁻¹

ธาตุ A ควรจัดอยู่ในหมู่ใดในตารางธาตุ

(หมู่ 5)

วิธีทำ

77(มข 35) กำหนดค่าไอออไนเซชัน (IE) ของธาตุ เป็น kJ/mol ดังนี้

ธาตุ	IE ₁	IE ₂	IE ₃	IE ₄
A	807	2433	3665	25033
B	850	1760	14855	21013
C	584	1820	2751	11584
D	700	1457	7739	10547
E	502	4569	6919	9550

ธาตุคู่ใดที่อยู่ในหมู่ที่ 3 และธาตุคู่ใดที่อยู่ในหมู่ที่ 2 ตามลำดับ

ก. AB และ CD

ข. AC และ DE

ค. AC และ BD

ง. AD และ BE

(ข้อ ค)

วิธีทำ

78(En 37 , มข 41) ถ้าพลังงานไอออไนเซชันของธาตุ X มีค่าดังนี้

$$IE_1 = 0.6 \text{ MJ/mol}$$

$$IE_2 = 1.1 \text{ MJ/mol}$$

$$IE_3 = 5.0 \text{ MJ/mol}$$

$$IE_4 = 6.5 \text{ MJ/mol}$$

สัญลักษณ์นิวเคลียร์ของ X ควรเป็นดังข้อใด

(ข้อ 4)

1. ${}^12_6\text{X}$

2. ${}^{23}_{11}\text{X}$

3. ${}^{27}_{13}\text{X}$

4. ${}^{40}_{20}\text{X}$

วิธีทำ

79(En 44/1) ถ้าพลังงานไอออไนเซชันลำดับที่ 1 – 5 ของธาตุ A มีค่าเท่ากับ 0.43 , 3.06 , 4.41

5.88 , 7.98 MJ mol⁻¹ ตามลำดับ สัญลักษณ์นิวเคลียร์ของธาตุ A ในข้อใดเป็นไปได้

ก. ${}^{23}_{11}\text{A}$

ข. ${}^{14}_7\text{A}$

3. ${}^{38}_{19}\text{A}$

1. ก เท่านั้น

2. ข. เท่านั้น

3. ข , ค

4. ก , ค

(ข้อ 4)

วิธีทำ

6.4 แนวโน้มของอิเล็กโตรเนกาติวิตี

อิเล็กโตรเนกาติวิตี (Electronegativity) “EN” คือ ค่าที่แสดงถึงความสามารถในการดึงดูดอิเล็กตรอนคู่ร่วมพันธะของอะตอมของธาตุต่างๆ ที่รวมกันเป็นสารประกอบธาตุที่มีค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีสูงจะสามารถดึงดูดอิเล็กตรอนได้ดีกว่าธาตุที่มีค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีต่ำกว่า ไกลน์สพอลิง นักเคมีชาวอเมริกาเป็นคนแรกที่ได้กำหนดค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีของธาตุขึ้น

ในหมู่เดียวกันค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีจะเพิ่มขึ้นจากล่างขึ้นบน เพราะขนาดของอะตอมเล็กลงจากล่างขึ้นบน แรงดึงดูดระหว่างประจุบวกในนิวเคลียสกับอิเล็กตรอนวงนอกจึงเพิ่ม

ในคาบเดียวกันค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีจะเพิ่มขึ้นจากซ้ายไปขวา เพราะขนาดของอะตอมเล็กลงจากซ้ายไปขวาทำให้แรงดึงดูดระหว่างประจุบวกในนิวเคลียสกับอิเล็กตรอนวงนอกเพิ่มขึ้น ดังนั้นในคาบเดียวกัน ธาตุหมู่ IA มีค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีต่ำสุด ส่วนธาตุหมู่ VII A มีค่าสูงสุดยกเว้นหมู่ VIII A เพราะไม่มีค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตี

6.5 แนวโน้มของสัมพรรคภาพอิเล็กตรอน (Electron affinity)

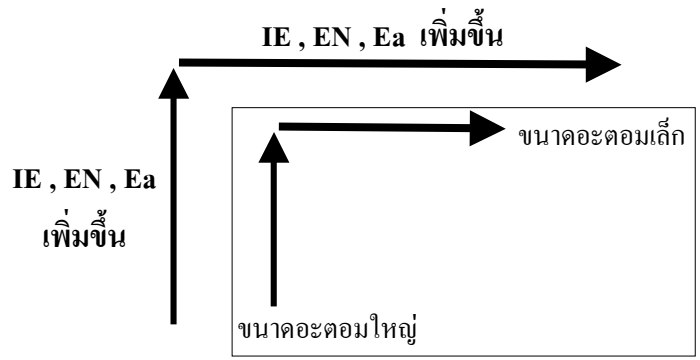
สัมพรรคภาพอิเล็กตรอนหรืออิเล็กตรอนอัฟฟินิตี (Electron affinity) สัญลักษณ์ E หรือ Ea หมายถึง พลังงานที่คายออกมาเมื่ออะตอมในสถานะก๊าซ รับอิเล็กตรอนแล้วกลายเป็นไอออนลบในสถานะก๊าซ เช่น $\text{Cl(g)} + e^- \rightarrow \text{Cl}^-(\text{g})$ $E_a = 347 \text{ kJ/mol}$

ค่าสัมพรรคอิเล็กตรอน เป็นค่าที่บอกความสามารถในการรับอิเล็กตรอนของอะตอม ธาตุใดมีค่าพลังงานนี้สูง อะตอมของธาตุนั้นก็จะเกิดไอออนลบได้ง่าย

ในคาบเดียวกันค่าสัมพรรคภาพอิเล็กตรอนจะเพิ่มขึ้นจากซ้ายไปขวา เพราะขนาดของอะตอมเล็กลงจากซ้ายไปขวานิวเคลียสจึงดึงดูดอิเล็กตรอนที่เข้ามาใหม่ได้ดีขึ้นตามลำดับด้วย

ในหมู่เดียวกันค่าสัมพรรคภาพอิเล็กตรอนมีค่าเพิ่มจากล่างขึ้นบน เพราะจำนวนชั้นของอิเล็กตรอนลดลงทำให้ขนาดของอะตอมเล็กลงเช่นกัน

80. พลังงานไอออไนเซชัน คือ .....
 พลังงานอิเล็กโทรเนกาติวิตี คือ .....
 พลังงานอิเล็กตรอนอัฟฟินิตี คือ .....

81(En 34) กำหนดเลขอะตอมของธาตุดังนี้

ธาตุ	เลขอะตอม
A	16
B	19
C	35

ธาตุที่มีอิเล็กโทรเนกาติวิตีสูงที่สุด และไอออนขนาดเล็กที่สุดตามลำดับที่ถูกต้องควรเป็นข้อใด

1. C, A²⁻   2. A, B⁺   3. B, C⁻   4. C, B⁺   (ข้อ 4)

วิธีทำ

82(En 37) พิจารณาสสมบัติของธาตุต่อไปนี้ เพื่อวางตำแหน่ง ในตารางที่กำหนดให้

- A เป็นธาตุที่มี IE₁ ต่ำสุดในตารางนี้   B เป็นธาตุที่มีขนาดเล็กที่สุดในตารางนี้
 C เป็นธาตุที่เสถียรที่สุดในตารางนี้   D เป็นโลหะที่มีค่าอิเล็กโทรเนกาติวิตีสูงที่สุดในตาราง

ธาตุเหล่านี้จะอยู่ในช่องหมายเลขใดในตารางนี้

คาบที่ หมู่	IA	IIA	IIIA	IVA	VA	VIA	VIIA	VIII
1	1	2	3	4	5	6	7	8
2	9	10	11	12	13	14	15	16
3	17	18	19	20	21	22	23	24

	A	B	C	D
1.	1	17	7	8
2.	17	8	7	1
3.	1	8	7	17
4.	17	7	8	1

(ข้อ 4)

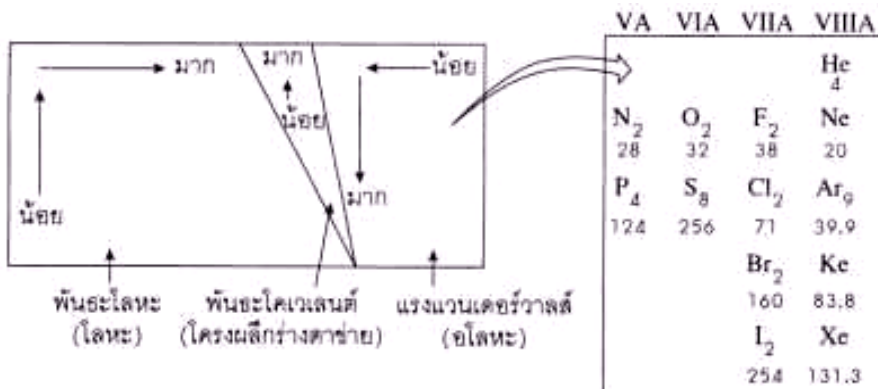
วิธีทำ

6.6 แนวโน้มแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค

โดยปกติแล้ว ธาตุที่มีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอะตอมเป็นพันธะโลหะจะมีแรงยึดเหนี่ยวมากกว่าแรงยึดเหนี่ยวแบบโครงร่างผลึกตาข่ายของพันธะโควาเลนต์และ มากกว่าแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุลแบบแวนเดอร์วาลส์ ตามลำดับ

และ กลุ่มพันธะโลหะแรงยึดเหนี่ยว จะมากขึ้นเมื่ออะตอมเล็กลง

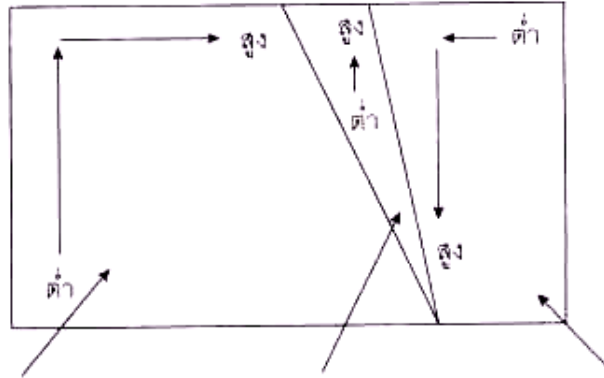
กลุ่มพันธะโควาเลนต์โครงร่างผลึกจะมีแรงดึงดูดมากขึ้น เมื่อขนาดอะตอมเล็กลง กลุ่มแรงแวนเดอร์วาล์วนั้น เมื่ออะตอมใหญ่ขึ้น มวลมากขึ้น แรงดึงดูดจะเพิ่มมากขึ้น แนวโน้มแรงแนวโน้มแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคจึงเป็นดังนี้

*ตัวเลขใต้ธาตุ คือ มวลโมเลกุล

6.7 แนวโน้มจุดเดือด จุดหลอมเหลว

โดยทั่วไปแล้ว หากแรงดึงดูดระหว่างอนุภาคมีค่ามาก ก็จะทำให้จุดเดือดจุดหลอมเหลว มีค่าสูงตามไปด้วย ดังนั้น แนวโน้มของจุดเดือดจุดหลอมเหลวจึงคล้ายกับแนวโน้มของแรงดึงดูดระหว่างอนุภาค ดังนี้

ธาตุที่มีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคเป็นพันธะไอออนะ (พวกโลหะ)

ธาตุที่มีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคเป็นพันธะโคเวเลนต์ (พวกโมเลกุลก๊าซต่างๆ)

ธาตุที่มีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาคเป็นแรงแวนเดอร์วาลส์ชนิดแรงแลอนดอน (พวกอโลหะ)

83(En 31) เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของจุดหลอมเหลวและจุดเดือดของธาตุต่างๆ ในหมู่ 1 และหมู่ 8 เมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้น ข้อใดถูก

หมู่ 1	หมู่ 8	หมู่ 1	หมู่ 8	
1. เพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น	2. ลดลง	ลดลง	
3. ลดลง	เพิ่มขึ้น	4. เพิ่มขึ้น	ลดลง	(ข้อ 3)

วิธีทำ

84(มข 35) การจัดอิเล็กตรอนของธาตุ A , B , C ,D เป็นดังนี้

ธาตุ	การจัดอิเล็กตรอน
A	2 , 8 , 7
B	2 , 8 , 3
C	2 , 8 , 2
D	2 , 4

พิจารณาสมบัติของธาตุทั้ง 4 ดังต่อไปนี้

1. ลำดับของจุดหลอมเหลว $D > B > C > A$
2. ลำดับของอิเล็กโตรเนกาติวิตี $C < B < D < A$
3. ลำดับของพลังงานอ็อกซิไดเซชันลำดับที่ 1 $D < A < C < B$

ข้อที่ถูกต้อง คือ

1. 1 เท่านั้น
  2. 2 เท่านั้น
  3. 1 และ 2
  4. 1 , 2 และ 3
- (ข้อ 3)

วิธีทำ

6.8 เลขออกซิเดชัน

เลขออกซิเดชัน คือ ตัวเลขที่แสดงถึงประจุไฟฟ้าจริง หรือ ประจุเสมือนของอะตอม

เช่น NaCl เมื่อแตกตัวจะได้ Na^+ และ Cl^- จะมีเลขออกซิเดชันเป็น +1 และ -1 ตามลำดับ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดเลขออกซิเดชัน

1. ธาตุอิสระทุกตัว ไม่ว่าในหนึ่งโมเลกุลจะมีกี่อะตอมก็ตาม จะมีเลขออกซิเดชันเท่ากับ 0
เช่น Ca , H_2 , P_4 , S₈ , Na ทุกตัวมีเลขออกซิเดชันเป็น 0
2. ธาตุไฮโดรเจนส่วนมากมีเลขออกซิเดชันเป็น +1
3. ธาตุออกซิเจนส่วนมากมีเลขออกซิเดชันเป็น -2
4. เลขออกซิเดชันของอ็อกซิไดซ์ใด ๆ ปกติจะมีค่าเท่ากับประจุของอ็อกซิไดซ์นั้น ๆ
เช่น Na^+ มีเลขออกซิเดชัน เป็น +1
 Cl^- มีเลขออกซิเดชัน เป็น -1
 Al^{3+} มีเลขออกซิเดชัน เป็น +3
5. สารประกอบใด ๆ ผลรวมของเลขออกซิเดชันจะต้องเป็นศูนย์เสมอ
เช่น H_2O มีเลขออกซิเดชัน = $[(+1 \times 2) + (-2)] = 0$
6. ธาตุหมู่ IA , IIA และหมู่ IIIA จะมีเลขออกซิเดชัน = +1 , +2 , +3 ตามลำดับ
7. ธาตุโลหะในสารประกอบต่าง ๆ ส่วนมากมักมีเลขออกซิเดชันหลายค่า
เช่น พิจารณาจากธาตุ Cl สารประกอบต่อไปนี้

HCl ในนี้ Cl มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ -1

HClO ในนี้ Cl มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ +1

HClO₂ ในนี้ Cl มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ +3

HClO₃ ในนี้ Cl มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ +5

HClO₄ ในนี้ Cl มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ +7

8. ธาตุทรานสิชันส่วนใหญ่มีเลขออกซิเดชันได้มากกว่า 1 ค่าเช่น

FeO ในนี้ Fe มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ +2

Fe₂O₃ ในนี้ Fe มีเลขออกซิเดชัน เท่ากับ +3

ตัวอย่างที่ 1 จงหาเลขออกซิเดชันของ Cr ใน K₂Cr₂O₇

วิธีทำ จาก ผลรวมเลขออกซิเดชัน K₂Cr₂O₇ = 0

จะได้ $2(+1)+2(\text{Cr})+7(-2) = 0$

$$2\text{Cr} = +12$$

$$\text{Cr} = +6$$

ตัวอย่างที่ 2 จงหาเลขออกซิเดชันของ P ใน H₂PO₄⁻

วิธีทำ ข้อนี้ ผลรวมเลขออกซิเดชัน H₂PO₄⁻ = -1

จะได้ $2(+1)+\text{P}+4(-2) = -1$

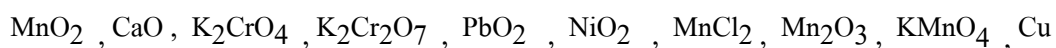
$$\text{P} = +5$$

85. จงหาค่าเลขออกซิเดชันของธาตุโลหะ ในสารต่อไปนี้

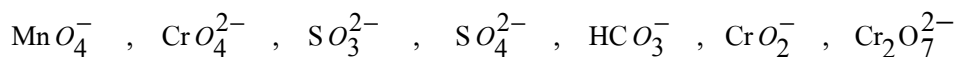
ตอบ C = +4 , S = +6 , S = +6 , O = 0 , S = 0

86. จงหาค่าเลขออกซิเดชันของโลหะทรานสิชัน ในสารต่อไปนี้

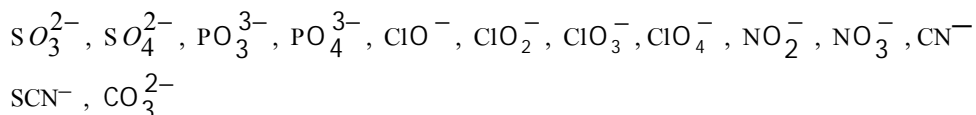
ตอบ Mn = +4 , Ca = +2 , Cr = +6 , Pb = +4 , Ni = +4 , Mn = +2 , Mn = +3 , Mn = +7 , Cu = 0

87. จงหาค่าเลขออกซิเดชันของโลหะทรานสิชัน หรือโลหะ ในสารต่อไปนี้

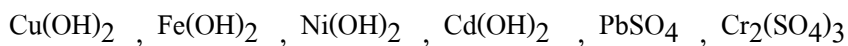

ตอบ Mn = +7 , Cr = +6 , S = +4 , S = +6 , C = +4 , Cr = +3 , Cr = +6

ประจักษ์ของไอออนต่อไปนี้ที่มีประโยชน์ในการหาเลขออกซิเดชัน

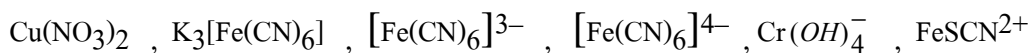

88. จงหาค่าเลขออกซิเดชันของโลหะทรานสิชัน ในสารต่อไปนี้

ตอบ Cu = +2 , Fe = +2 , Ni = +2 , Cd = +2 , Pb = +2 , Cr = +3

89. จงหาค่าเลขออกซิเดชันของโลหะทรานสิชัน ในสารต่อไปนี้

ตอบ Cu = +2 , Fe = +3 , Fe = +3 , Fe = +2 , Cr = +3 , Fe = +3

XX